

Za gospodarje

Maribor, dne 5. avgusta 1936.

Naš izvoz živine in mesa.

Statistika jugoslovanskega izvoza kaže v letošnjem letu v marsičem pomembne spremembe. Radi sankcij se je trgovanje z Italijo skrčilo na malenkost. V zvezi s sankcijami so se pokazale razne spremembe z ozirom na udeležbo raznih držav pri jugoslovanski zunanji trgovini. Najbolj vidna je sprememba glede izvoza živine ter mesa.

V prvih petih mesecih letos smo izvozili 19.722 komadov goveje živine v vrednosti 25 milijonov Din. Istočasno lansko leto 26.456 komadov v vrednosti 33.8 milijonov Din. Iz tega sledi, da je padel izvoz govede za 25.7%. Istočasno se je znižal izvoz konj za 11.5%. Skrčil se je tudi izvoz žive perutnine in znaša padec 65.7%. Omenjeno znižanje izvoza ima svoj vzrok edino v sankcijah proti Italiji.

Izvoz zaklane perutnine je padel za 19.63%. Vendar pa je izvoz druge živine narasel. Poseben podvig je beležiti glede izvoza svinj, svinjskega mesa in masti. V prvih petih mesecih letošnjega leta smo izvozili 109.249 komadov svinj v vrednosti 144.2 mil Din, napram 69.659 komadom v vrednosti 80.2 mil. Din v istem času lanskega leta. Dvig znaša torej 78.6%.

Izvoz svinjskega mesa znaša 4720 ton v vrednosti 59.6 mil. Din, napram 1027 tonam v vrednosti 9.5 lansko leto. Izvoz je porasel za 524.7%. Izvoz svinjske masti znaša 3566 ton za 44.7 mil. Din., napram 1769 tonam za 23.7 mil. Din lansko leto. Porast znaša 89.8%.

Izvoz drobnice se je dvignil za 29.4% in jaje za 19.42 %.

Skupno znaša v prvih petih mesecih l. l. živinski in mesni izvoz 417.7 mil. Din in beleži napram lani porast za 32%.

Jugoslovanska goveja živina je šla po pretežni večini na Grško, odkoder je bil en del naprej prodan v Italijo. Naši konji so bili prodani največ v Avstrijo, Nemčijo in na Grško. Tudi našo drobnico smo prodali Grkom in nekaj na Francosko ter na Italijansko.

Glavni odjemalci naših svinj so Avstrija in Čehoslovaki. Izvoz naših svinj v Avstrijo se je dvignil napram lani od 52.3 na 84.4 mil. Din in v Čehoslovaško od 28.1 na 59.5 mil. Din.

Glavni odjemalec našega svinjskega mesa je bila Nemčija s 38.7 mil. Din, tej je sledila Avstrija s 16.5 in Anglija s 4 mil. Din. Svinjska mast je šla v glavnem na Čehoslovaško.

Našo živo in zaklano perutnino nam je odkupila Nemčija, za njo Angleška, Avstrija, Švica in Čehoslovaška.

Glavni odjemalec jugoslovanskih jajc je Nemčija s 70.8, Švica z 18.4, Čehoslovaška z 9.4, Anglija z 8.9 in Avstrija z 2.7 mil. dinarjev.

Jajčji izvoz v Italijo je padel od 12.8 na 0.5 mil. Din.

Od celotnega izvoza je šlo za 127.3 mil. Din v Avstrijo, 122.6 v Nemčijo, 87 na Čehoslovaško, 25.3 v Švico, 23.2 v Grčijo in 20 mil. na Angleško.

Izvoz v Italijo je skoraj čisto prenehal; med tem ko se je izvoz v Čehoslovaško dvignil za 158.1%, v Avstrijo za 69.6%, v Grčijo za 55%, na Angleško za 50.3%, v Nemčijo za 47.1% in v Švico za 39.2%.

Pred kratkem so prvič poskusili, da bi izvozili iz naše države v Nemčijo govejo živino. Če bo ta poskus uspel, bo krila Nemčija za bodoče, kar smo zgubili v Italiji. Čehoslovaška in Avstrija dvigata izvoz naših svinj; samo za kuretino je težko najti kak novi trg. Dobri dve tretjini naše žive perutnine sta šli v Italijo.

Zelo lep je dvig izvoza našega svinjskega mesa v Nemčijo, ki bo ostal tudi naprej stalen.

V kratkem bodo poskusili z izvozom naših pitanih svinj v Nemčijo.

Položaj naših vinogradnikov.

(Dopis z dežele.)

Vinogradnik pripelje kakih 30 km daleč v kak kraj vino lastnega pridelka z dovoljenjem pristojne oblasti, da ga sme prodajati od 50 l naprej.

Ko izvedo gostilničarke, ki jih je v naši občini pretežna večina, da je pripeljal sod vina in ga prodaja, naznanijo takoj zadevo oblasti. Celo noč se preži na ubogega vinogradnika, ki nam pripelje vino na dom po Din 3.50 liter.

Prepričan sem, da, če bi gostilne ne zantevale tako visokega zaslužka, bi imele kljub krizi za vino in jabolčnik dosti odjemalcev. Bil pa sem priča, kako je šel vinogradnik v štiri gostilne prodajat svoje sortirano vino po Din 3.50 l, postavljeno na dom, pa ni mogel prodati količine 200 l, ki jo je imel še na razpolago za nakup galice.

V drugem slučaju sem bil priča, kako je gostilničarka kupila od kmeta jabolčnik na dom postavljen po Din 1.75 l le pod pogojem, da vzame kmet iz njene trgovine, ki jo ima, gotovo količino blaga v zameno.

Gostilničarji kupijo torej vino po Din 2.50 l, k temu je še na deželi pristeti približno 2 Din občinske in banovinske takse, potem za kalo, davek in drugo 1 Din, tako bi stalo vse skupaj Din 5.50 l, vino pa prodajajo po Din 10 do 12 liter.

V drugem slučaju sem bil priča nakupa jabolčnika. Gostilničarka ga je prodajala najprvo po 4 Din liter, pozneje po 5 Din; ker pa je uvidela, da ljudje tako dragega jabolčnika nočejo piti, je ceno zopet znižala na 4 Din liter.

Pod sedanjjo vlado se je začelo v vseh pogledih čiščenje. Bilo bi tudi na mestu, da se tudi v tem oziru nekaj ukrene, da se prevelik zaslužek gostilničarjev omeji. Predpiše naj se, kakor za druge trgovske obrate, bruto-zaslužek. Zakaj bi naj imel zaslužek le gostilničar, vinogradnik — naš kmet in vinogradnik pa naj samo gara in strada?

Ljudski pravnik.

Kdaj je prisoditi dedščino. Čim prizna sodišče na podano dedno izjavo pravega dediča in ko ta izpolni obveze, prisodi se mu dedščina in razprava sklene.

Odgovornost skupnih dedičev. Dediči, ki so nastopili skupno dedščino brez pravne dobrote popisa, so odgovorni vsem dedinskim upnikom in voliljemnikom celo po prisojilu, vsi za enega in eden za vse. Med seboj pa so dolžni prispevati po razmerju svojih dednih deležev. Ako so se skupni dediči poslužili pravne do-

brote popisa, so pred prisojilom odgovorni dedinskim upnikom in voliljemnikom vsi za enega in eden za vse. Po izvršenem prisojilu je odgovoren posameznik še celo za bremena, ki ne presegajo dedinskega sklada, le po razmerju svojega dednega deleža.

Dolgovi zapuščine. Med te spadajo dolgovi zapustnika, eventuelni nujni deleži, volila, pogrebni stroški, razni vzdrževalni zahtevki, dedne pristojbine in stroški zapuščinske razprave. Med vzdrževalne zahtevke spada zahtevke vdove do navadne oskrbe še za šest tednov po moževi smrti, ako pa je noseča, dokler ne preteče šest tednov, odkar je porodila. Pohištvo, ki ga je kupil zapustnik zase, spada v zapuščino, ako ni zapustnik po zakonu z njim razpolagal.

Neplačan radio-aparat. Vaš pokojni brat je kupil radio-aparat na obroke. Še predno je izplačal vse obroke, je prodal aparat naprej. Vprašate, ali je tretji kupec dolžan plačevati obroke, katere je ostal dolžan Vaš brat tvrdki. Drugače je seveda, ako si je tvrdka pridržala lastninsko pravico do popolnega izplačila obrokov. V tem slučaju bi tvrdka zamogla aparat odvzeti tretjemu kupcu, slednji pa bi seveda imel pravico terjati brata, odnosno bratovo zapuščino — za odškodnino, ker bi bil brat v tem slučaju zagrešil utajo.

Zaveza sodolžnika pri nerazdelnem dolgu. M. Selič, Batkoviće. — Kazensko sodišče je obrodilo Vas in še tri druge osebe na nerazdelno plačilo mesečne vzdrževalnine v znesku 305 Din dvema otrokoma, čijih očeta ste ubili. Pritožujete se, da upnika vodita izvršbo samo zoper Vas, ne pa tudi zoper ostale tri. Ker je Vaša obveza nerazdelna, smeta z ozirom na določilo člena 891 o. d. z. upnika, oziroma varuh, terjati mesečno vzdrževalnino od vseh štirih ali le od nekaterih sodolžnikov vse ali po deležih, ki si jih on izbere, ali od enega samega. Seve, ako je en sodolžnik plačal več kakor znaša nanj odpadajoči del, sme upnik od ostalih sodolžnikov terjati za toliko manj.

Pravica nerazdelno obvezanega sodolžnika do regresa (povračila). Isti. — Ako ste kot nerazdelno obvezan sodolžnik plačali ves dolg iz svojega, ste upravičen terjati od ostalih sodolžnikov povračilo,

dasi Vam pravica ni bila odstopljena, in sicer po enakih delih, ako ni med Vami štirimi nobenega drugega posebnega razmerja. Ako je eden od Vas nezmožen izpolniti svojo obvezo, morajo tak primanjkljaj prevzeti vsi ostali sozaveznici po enakih delih. Oprostitev, ki bi jo dosegel eden sozaveznicev, ostalim pri terjanju povračila ne more biti v škodo.

Nerubljivost mezde rudarjev, razen čere za vzdrževalnino. Isti. — Predpisi občega rudarskega zakona sicer res ne dopuščajo prepovedi in izvršbe na pogodbeno ali postatno mezdo rudarjev. Vendar se pa za izterjavo prehrane, pristojče komu po zakonu, more seči z izvršbo tudi na mezdo rudarjev, pri čemur pa mora ostati nedotaknjena polovica izvršbi sicer odtegnjenih prejemkov.

Koliko dohodkov mora ostati zavezanecu nezarubljenih. Ustaljena praksa naših izvršilnih sodišč je, da puste zavezanecu 500 Din mesečnih dohodkov kot nekaj eksistenčni minimum prostih. V zakonu samemu določeni zneski so mnogo manjši, ker niso valorizirani. Ako imate samo 400 Din mesečne plače, je slednja nerubljiva in predlagajte ustavitev izvršbe pri izvršilnem sodišču. Ako Vam to ne ugodl, se pritožite na nadrejeno sodišče. Ako pa imate razen 400 Din plače še kake druge dohodke (stanovanje, hrano in podobno), je treba te dohodke primerno oceniti. Ako bi znašala njih vrednost 300 Din, bi se Vam smelo od plače 400 Din zarubiti 200 Din, ker bi Vam ostalo prostih dohodkov v skupni vrednosti 500 D. Ako pa znašajo postranski dohodki manj, zamorete zahtevati, da se zarubljeni znesek 200 Din event. zniža.

Družba posestva v svrhu plačila ostanka kupnine zanj. A. in M. Macuh v Č. — Pritožujete se, da Vam je bilo Vaše imetje neopravičeno in s silo vzeto, čeprav leži v imetju okoli 30.000 Din Vašega denarja ter več kot 6 let poštenega dela treh delavnihi moči. Vaše navedbe so precej nejasne, vendar iz njih sklepamo, da ste najbrž pred leti kupili posestvo, ki ga niste povsem izplačali in da Vas je prodajalec radi tega poglal na boben. Pred prislino prodaja je gotovo izšla sodba, s katero Vam je bilo naloženo plačilo preostanka kupnine v 15 dneh ogibom izvršbe. Ne zdi se nam verjetno, da bi Vas bili obsodili, čeprav rok plačila še ni za-

padel. Nezapačlost ostanka kupnine bi bili lahko z uspehom ugovarjali v pravdi. Drugače je seve, ako je šlo morda za obročno plačevanje pod izgubo termina. Nekateri upniki namreč dovolijo sicer svojim dolžnikom plačevanje dolga v obrokih, pri tem pa si izgovorijo »izgubo termina«, to pomeni: ako je dolžnik z enim obročnim plačilom v zaostanku, zapadejo takoj v plačilo še vsi ostali neplačani obroki.

Neupoštevanje pisanih pravic do posestva. Isti. — Ker natančneje ne poveste, kakšne pravice imate pisane, Vam ne moremo svetovati, kaj naj ukrenete v njih zaščito. Stopite na uradni dan k najbližnjemu sreskemu sodišču ter pokažite pogodbo; tam Vam bodo dali potreben pravni nasvet.

Odškodnina za odvzem posestva. Isti. — Ako je dejanski stan tak, kakor ga gori predvidevamo, da Vas bo upnik radi neplačila terjatve poglal na boben in Vam je bilo posestvo prodano, nimate nikake odškodninske pravice napram upniku, čeprav ste napravili dolg iz najboljšega namena.

Gospodarske zanimivosti.

Uvoz ovsia v Avstrijo. Za tretje četrtletje 1936 je bil dovoljen uvoz 250 vagonov ovsia iz Poljske in Rumunije. Razven tega bo uvozila Avstrija v avgustu in septembru nadaljnjih 200 vagonov ovsia iz Čehoslovaške. Za slučaj, da bo naša vlada v očigled novi žetvi dovolila izvoz ovsia, bomo mi izvozili v Avstrijo 50—100 vagonov ovsia.

Zlato iz bakra. V soboto 25. julija so se podali v naš bakreni rudnik Bor v Srbiji ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović, trgovinski in kmetijski minister, da so si ogledali tamošnje nove tehnične naprave. Našim ministrom se je pridružil tudi še francoski poslanik. Akcijska družba za izrabljanje bakrene rude v Boru je bila ustanovljena leta 1904, potem ko so ugotovili na posestvu belgrajskega industrijalca Jurja Weiferta, znatna ležišča bakra. Pri ustanovitvi družbe so bili udeleženi Jurij Weifert, tvrdka Mirabeau v Parizu, Peradi in Co. in francoska družba za pregled in prevzem poslov v Parizu. Akcijski kapital je znašal 5,5 mil. zlatih frankov. Kratko za tem je bil povešan na 15 mil. francoskih frankov. Razen tega je

investirala družba na posestvo na obveznicah 40 mil. zlatih frankov. Med svetovno vojno je bilo izrabljanje rudnika znatno ovirano. Do leta 1935 je izdala družba za stroje 54 mil. Din, koncem 1935 so narasli tozadevni izdatki že na 74 mil. dinarjev. Sedaj so pa nabavili posebno napravo, s katero bodo iz bakra izločevali zlato. In ta nova naprava je bila predana obratu letos 26. julija. Za bodočo okrepitev našega dinarja je s tem odprt nov vir zlatega kritja. Doslej so pridobivali zlato iz našega bakra v inozemstvu, sedaj se bo pa to vršilo doma.

Dober izgled za naš žitni izvoz. Letošnjo žitno letino v Evropi cenijo na 408 milijonov meterskih stotov, to je le za 3% manj nego v prejšnjem letu. Ta letina pa je razdeljena tako, da imajo večje pridelke vzhodne evropske agrarne države, kakor: Jugoslavija, Madžarska, Rumunija in Bolgarija, ki bodo imele skupaj 20 mil. met. stotov izvoznega presežka, to je trikrat toliko nego lani, medtem ko je letina v drugih državah, ki niso izvoznice pšenice, slabša.

Gospodarska obvestila.

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto celoletne šole dne 15. septembra 1936. Sprejme se 30 učencev. Predpisana je starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Oskrbnina znaša od 25 do 300 Din po premoženjskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno naprej. Prosilci za banovinsko znižano mesto morajo priložiti davčno ali občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer. Taki prosilci naj zaprosijo podporo še pristojni sreski kmetijski odbor ter naj predložijo prošnji za sprejem v kmetijsko šolo izkazilo o višini prispevka kmetijskega odbora. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva, katerega so pa oproščeni učenci-absolventi dveh ali več razredov meščanske šole ali kake nižje srednje šole. Hkratu se preišče njih zdravstveno stanje po šolskem zdravniku.

Cene in sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 1. avgusta so pripeljali 21 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 Din, slanina 12—13. Kmetje so pripeljali dva voza slame po 22—25, 32 voz krompirja 0.75, 8 čebule 1—1.50. Česen 3—4, zelje glava 0.25—3, kislo zelje 4, kumarce 0.25—2, hren 7—8, fižol v stročju 2—3, luščeni grah 5—7. Jabolke 3—4, hruške 3—6, slive 4—6, višnje 2.50, črnice 1—1.50, marelice 7—12, breskve 6—10, maline 3.50, grozdje 6—10, celi orehi 10—12, luščeni orehi 28. Na trgu je bilo 10—12, luščeni orehi 28. Na trgu je bilo 9 vreč pšenice po 1.50, 9 rži 1.50, 8 ječmena 1.50, 10 koruze 1—1.25, 7 ovsa 1, 8 prosa 1.50, 9 ajde 1, 3 prosenega pšena 4, 4 ajdovega pšena 3, 12 fižola 1.50—3. Smetana 8—10, mleko 1.50—2, sirovo maslo 18—24, čajno maslo 26—30, jajca 40—75 par. Prinesli so 76 kokoši 25, 1184 piščancev 15—50, 2 gosi 30, 30 rac 12—18, 26 kuncev 5—20 Din.

Mariborski svinjski sejem dne 31. julija. Pripeljanih je bilo 89 svinj. Cene so bile sledeče: 5—6 tednov stare 70—100 Din, 7—9 tednov 120—140 Din, 3—4 mesece 160—220 Din, 5—7 mesecev 230—330 D, 8—10 mesecev 340—500 Din, 1 leto stare 530—840 Din, 1 kg žive teže 6—6.50 Din, 1 kg mrtve teže 7.50—9.25 Din. Prodanih je bilo 63 komadov.

Mariborski živinski sejem. Na živinski sejem 29. julija je bilo pripeljanih 19 koŕnjev, 16 bikov, 154 volov, 432 krav in 31 telet. Skupaj 652 komadov. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: Debeli voli 3.30—3.90 Din, poldebeli voli 2.75—3.20, plemenski voli 2.80—3.20, bikji za klanje 2.30—2.80, klavne krave debele 2.25—2.75, plemenske 2.50—3, krave klobasarice 1.75—2, molzne krave 2—2.75, breje krave 2.8—3.20, mlada živina 3—3.50, teleta 3.50—4.50 Din. Prodanih je bilo skupno 330 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8 do 10 Din, II. vrste 6 do 8 Din, meso od bikov, krav in telic 4 do 6 Din, telečje meso I. vrste 8 do 10 Din, telečje meso II. vrste 5 do 6 Din, svinjsko meso sveže 8 do 12 Din.